

M. Saim UYSAL

Başlıca ekonomik parametrelerin olumlu ve olumsuz yönleri

5.2.2018

Yazılı ve görsel basında yapılan ekonomik değerlendirmelerde gözlemlediğimiz bir husus tam bir objektivitenin bulunmayışıdır. Değerlendirmeler genellikle kişilerin ideolojik yapıları, siyasi parti yakınlıkları baskın olarak yapılmaktadır. Bu nedenle, Merkez Bankası'nın bu hafta açıkladığı "Enflasyon Raporu"ndaki görüşler vesilesiyle ekonomik parametrelerin olumlu ve olumsuz yönlerini kısaca belirtmek istedik.

Büyüme

Ekonominin 2017 yılında en önemli olumlu parametresi büyüme alanında gerçekleşti. Üçüncü çeyrekteki %11.1 oranındaki büyüme, öncü göstergelerle birlikte yılı %7 civarında büyüme oranıyla kapatacağımızı gösteriyor.

Yaşamın her alanında olduğu gibi ekonomide de seçimlerimiz aynı zamanda vazgeçtiklerimizi gösteriyor. Hükümet, büyümeyi öncelerken buna karşın enflasyon ve cari açığı kontrol edemedi. Bu konuda olumlu yön, sabit sermaye yatırımları içinde makine ve teçhizat yatırımlarının artışında hızlanma olmuştur. 2018 yılında büyümede bir yavaşlama bekleniyor. (%4.5-%5 civarı)

Enflasyon

Ülkemizin en önemli kronik problemlerinden biri. Merkez Bankası, uzunca bir süreden beri enflasyonda hedeflediği oranın çok üstünde bir oranla baş başa kalıyor. TÜFE 2017'yi %12.98 oranıyla kapadı. Bu sonuç 2013 yılından bu yana en yüksek oran. Bu gösterge ekonominin olumsuz bir yönü.2018 yılı için de bu konuda olumlu düşünmüyoruz. Zira çekirdek enflasyon Aralık ayında %12.30 oldu. Bu yılı da çift haneye kapatacağımız görünüyor. Merkez Bankası, bu konuda başarısızlığın nedenlerini Hükümete yazdığı mektupta; TL'deki değer kaybı, gıda fiyatları yüksekliği, ithalat artışı ve ithalat fiyatlarının yüksekliğindeki artışlar olarak belirtti.

Bu konuda mektupta belirtilen önemli bir husus: sıkı para politikasına devam edileceği ve makro ekonomik politika tasarımı bütüncül bir yaklaşım benimsenmesinin önemine işaret edilmesidir.

Yılbaşı yazdığımız "Ekonomide Bütüncül Yaklaşım" yazısındaki vurgulamanın söz konusu mektupta belirtilmiş olması bizi ayrıca memnun etmiştir.

İstihdam

Ekonomik aktivitenin hızlanması ve potansiyel büyümenin üstünde büyüme nedeniyle mevsimsellikten arındırılmış istihdamın 1.2 milyon artmış olması ekonomimizin olumlu bir göstergesi olarak karşımıza çıkıyor. 2017 Eylül ayı itibarıyla işsizlik oranı 10.7'ye gerilerken (2016 sonunda %11.9'du), tarımdışı sektörler ile genç nüfustaki işsizlik oranlarında da azalmalar meydana geldi.

Bütçe

Bütçe açığı 47.4 milyar TL ile hedefin altında kaldı. 2018 de de açığın 65.9 milyar TL olacağı öngörülüyor. Açığın hedefin altında kalması olumlu olmakla birlikte bu konuda faiz dışı fazlanın gerileyip 9.3 milyar TL açığa dönüşmesi ile 2017 yılında tahsil edilen vergi gelirleri içinde devamlı olmayan vergi barışı tahsilatlarının bulunması, savunma harcamalarının jeopolitik nedenlerle bu yıl daha da yükselmesi konunun üzerinde önemli durulmasını

gerektiriyor. Bunlara rağmen 2017 maliye politikasının sonuç itibariyle başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

Dış ticaret

İhracat, 2017 yılında %10.22 oranında artışla 157.1 milyar TL, ithalat ise %17.92 artışla 234.2 milyar TL'ye ulaştı. Bu şekilde dış ticaret açığı %37.5 artışla 77.1 milyar TL oldu. Enerji ve altın hariç dış ticaret dengesinde iyileşme var.

Bu konuda iyileşme olmakla birlikte ihracatımızın 150 milyar dolarlar civarında orta gelir tuzağına benzer şekilde çakılı kalması ve petrol fiyatlarının 65-70 dolarlar arasına gelmesi ile ihraç fiyat endeksinin, ithalat fiyat endeksi artışının yaklaşık yarısında kalması bu sorunun çözümü için katma değeri yüksek teknolojik ürün ihracatına ağırlık verilmesinin önemini ortaya çıkarıyor.

Cari açık

Ulusal tasarruf oranımızın düşük olması nedeniyle enflasyon gibi kronik sorunlarımızdan biri olan cari açığın 2017 sonunda 44 milyar doların üzerindeki bir tutarla kapanacağı, milli gelire oranının %5-5.5 oranları civarında olacağı tahmin ediliyor.

Kendi skalamızdaki ülkelerden (gelişmekte olan ülkeler) hem enflasyonu hem de cari açığı en yüksek ülke olarak genellikle negatif ayrıştırıyoruz. Net sermaye girişlerinde portföy yatırımlarının (sıcak para) artmasına rağmen doğrudan sabit yatırımlarımız azalıyor. Bu gerekçelerle bu parametrenin de çok olumlu olduğunu söyleyemiyoruz. Nitekim değerlendirme kuruluşları ülkemizi bu parametre nedeniyle kırılgan olarak değerlendiriyorlar.

Özel sektörün yurtdışı kredi borcunun 235 milyar doları aşması ödemeler dengesi açısından ayrı bir risk taşıyor. Bu borcun önemli bir bölümünün (217.1 milyar dolar) uzun vadeli olması olumlu bir unsur.

2017 yılı küresel talebin güçlü seyretmesi ve yurtiçi vergi indirimi, teşvik ve KGF destekleriyle büyüme açısından olumlu, enflasyon yönünden olumsuz, cari açık bakımından da riskli bir oranla sonuçlandı.

Bu yılda küresel ekonomideki gelişmeler ekonomimizin açısından olumlu olmakla birlikte enflasyon ve cari açık risklerimiz ile borçlanma konusundaki muhtemel gelişmeler makro iktisadi politikaların belirlenmesinde daha önce defalarca belirttiğimiz üzere "bütüncül yaklaşımları" öne çıkarıyor. Bir parametrede(büyüme) olumlu, enflasyon ve cari açık gibi diğer parametrelerde olumsuz gelişmelere meydan vermeyecek politikalar oluşturmalıyız. Unutmayalım ki fiyat istikrarı sağlanmadan sürdürülebilir büyümeyi sağlamak mümkün olmuyor.